

درس هفتم

«کارنیک»

آموختنی‌ها

- ۱ تقویت حس آینده‌نگری و نیک‌اندیشی
- ۲ ساخت کلمات جدید با ترکیب «سر+کلمه»
- ۳ شناخت فعل زمان آینده و به کارگیری آن

جعبه‌ی کلمات

کلمات هم‌معنی

سبز شود: رشد کند
فرمانروا: حاکم
جوز: گردو
اندر آن: در آن

کلمات مخالف

دور = نزدیک
باخبر = بی خبر
نرم = سفت
خسته = سر حال
زنده = مرده

کلمات هم‌خانواده

مختلف، اختلاف، خلاف (خ ل ف)
معلوم، علوم، معلم (ع ل م)

به بار آمدن: میوه دادن، نتیجه دادن
سر حال: سالم
گودال: چاله
گذشته است زَنود: از نود سال بیشتر است

سرسبز = خشک
جلو = عقب
با دقت = بی دقت
چوان = پیر
قوی = ضعیف

تعجب، عجب، متعجب (ع ج ب)
فرمانروا، فرمان، فرمانده (ف ر م ا ن)

فرمانروایی بوده است که تصمیم می‌گیرد با لباس معمولی به شهرهای مختلف سفر کند و از حال مردم باخبر شود. در این مسیر در دهی پیرمردی را می‌بیند که گرچه عرش رو به پایان است دانه‌ی گردو می‌کارد تا آیندگان از ثمره‌ی این درخت استفاده کنند.

بخوان و بدان

برنا کتلبش را بست و به سرگذشت قهرمان داستان فکر کرد. خودش را به جای او گذاشت و از سرسبزی جنگلی که قهرمان در آن زندگی می‌کرد، در خیالش لذت برد. دلش پر از شادی و شمع شد. حس کرد که به اندازه‌ی او شجاع و سرحال و قوی است. بلند شد و از روی جالباسی، روسری مادر را برداشت و مانند سریند قهرمان داستان، به سرش بست و خط کش خود را به جای شمشیر در هوا تکان داد و با دشمن فرضی شروع به جنگیدن کرد. درنا که از حرکات برادرش تعجب کرده بود، او را صدا زد و گفت: «سردرد، گرفتم! چقدر سر و صدا می‌کنی؟ بزنا خندید و «سریند» را از سرش باز کرد. همان‌طور که در متن بالا می‌بینید از ترکیب کلمات با «سر»، کلمه‌ی جدیدی ساخته می‌شود که معنایی کاملاً متفاوت دارند.

سریند ← سر + پند سردرد ← سر + درد

برای کارهایی که هنوز انجام نشده است و قرار است انجام شود، از «زمان آینده» استفاده می‌کنیم. کلماتی مانند (فردا، پس فردا، سال بعد، چند دقیقه‌ی دیگر و ...) زمان آینده را نشان می‌دهند. فعل زمان آینده (خواهم، خواهی، خواهد، خواهیم، خواهید، دارند).

به کلماتی که در آخر جمله می‌آیند و جمله را کامل می‌کنند، «فعل» می‌گویند.

املا دان

عزیز دل متن زیر را به دقت بخوان سپس ضرب‌المثل مربوط به این درس را به همراه ۵ ضرب‌المثل جالب دیگر از داستان‌های قدیمی ایرانی پیدا کن و بنویس. در آخر از یکی از نزدیکانت بخواه که نوشته‌ی زیر را به شما املا بگوید.

در یک شهر داستانی که از نویسنده‌ی بزرگ ایرانی می‌باشد درباره‌ی فرمانروایی صحبت شده که با لباس ناشناس، به شهرها و روستاها سفر می‌کرد و مشکلات مردم را بررسی می‌کرد. در یکی از این سفرها فرمانروا پیرمردی را دید که عمر او ز نود گذشته بود هنوز در حال کاشتن دانه‌ی جوز در گودال بود. فرمانروا به او گفت: «تو که پایت لب گور است، چرا هنوز کشاورزی می‌کنی؟ درخت گردو ۱۰ سال طول می‌کشد که به بار آید.» پیرمرد با جوابش درس بزرگی به فرمانروا داد و فرمانروا فهمید چرا روستای پیرمرد این قدر سرسبز و با صفاست. او گفت:

دیگران کاشتند و ما خوردیم ما بکاریم و دیگران بخورند

فرمانروا با خود فکر کرد پیرمرد بسیار دانا و مهربان است و فقط به فکر خودش نیست و به او پاداش داد.

تمرین

۱. کلماتی را که حروف مشترک دارند، به هم وصل کن. (یک کلمه اضافی است.)

شدید

راضی

سرعت

حاضر

لذت

تسریع

رضایت

لذیذ

حضور

۲. درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: باید فقط به فکر رفاه و آسایش خودمان باشیم. ☐

ب: پیرمرد داستان «کار نیک»، انسان خودخواهی بود. ☐

پ: روستایی که پیرمرد در آن زندگی می‌کرد، خشک و بی‌آب و علف بود. ☐

ت: فرمانروا کار پیرمرد را ستایش کرد. ☐

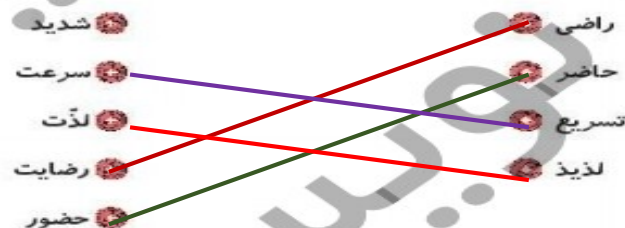
املا دان

عزیز دل متن زیر را به دقت بخوان سپس ضرب المثل مربوط به این درس را به همراه ۵ ضرب المثل جالب دیگر از داستان‌های قدیمی ایرانی پیدا کن و بنویس. در آخر از یکی از نزدیکانت بخواه که نوشته‌ی زیر را به شما املا بگوید.

در یک شهر داستانی که از نویسنده‌ی بزرگ ایرانی می‌باشد درباره‌ی فرمانروایی صحبت شده که با لباس ناشناس، به شهرها و روستاها سفر می‌کرد و مشکلات مردم را بررسی می‌کرد. در یکی از این سفرها فرمانروا پیرمردی را دید که عمر او ز نود گذشته بود هنوز در حال کاشتن دانه‌ی جوز در گودال بود. فرمانروا به او گفت: «تو که پایت لب گور است، چرا هنوز کشاورزی می‌کنی؟ درخت گردو ۱۰ سال طول می‌کشد که به بار آید.» پیرمرد با جوابش درس بزرگی به فرمانروا داد و فرمانروا فهمید چرا روستای پیرمرد این قدر سرسبز و با صفاست. او گفت: دیگران کاشتند و ما خوردیم ما بکاریم و دیگران بخورند. فرمانروا با خود فکر کرد پیرمرد بسیار دانا و مهربان است و فقط به فکر خودش نیست و به او پاداش داد.

تمرین

۱ کلماتی را که حروف مشترک دارند، به هم وصل کن. (یک کلمه اضافی است.)

۲ درستی و نادرستی جملات زیر را مشخص کرده و در صورت نادرستی، درست آن‌ها را بنویس.

الف: باید فقط به فکر رفاه و آسایش خودمان باشیم. ☐ غلط - ما باید به فکر دیگران هم باشیم

ب: پیرمرد داستان «کار نیک»، انسان خودخواهی بود. ☐ غلط - او به فکر دیگران هم بود

پ: روستایی که پیرمرد در آن زندگی می‌کرد، خشک و بی‌آب و علف بود. ☐ غلط - اروستا سرسبز و خوش آب و هوا بود

ت: فرمانروا کار پیرمرد را ستایش کرد. ☐ درست

۲ جاهای خالی را با کلمات داخل کادر پر کن. (دو کلمه اضافه است.)

عمر - تعجب - معمولی - تصمیم - فرمانروا - قوی

الف: لباس پوشید تا کسی او را نشناسد.

پ: از پیرمرد پرسید از این همه کار خسته نمی شوی؟

پ: جوز ده سال می خواهد / که گردد و به بار آید.

۳ سه کلمه که با «سر» ترکیب شده باشد، پیدا کن و بنویس.

حالا آنها را در یک جمله مربوط به زمان آینده به کار ببر.

جمله	

۵ جدول را کامل کن.

کلمه	آش	-ش
چمدان		
خانه		
رایانه		
جلمدادی		

کلمه	ام	-م
مدرسه		
کتاب		
سرزمین		
مداد		

۶ کلمات ناقص را کامل کن.

ت جب

با فا

نارا ست

۷ جملات زیر را با کلمات داده شده تغییر بده و دوباره بنویس.

الف: سارا پارسال دانش آموز ممتاز مدرسه بود. (سال آینده)

پ: دانش آموزان، کتابخانه‌ی مدرسه را تمیز کردند. (امروز)

پ: مادر بزرگ ژاکت پشمی برای مریم می‌یافت. (سال گذشته)

علوی

۲ جلهای خالی را با کلمات داخل کادر پر کن. (دو کلمه اضافه است.)

عمر - تعجب - معمولی - تصمیم - فرمانروا - قوی

الف: لباس پوشید تا کسی او را نشناسد.
ب: فرمانروا از پیرمرد پرسید از این همه کار خسته نمی شوی؟
پ: جوز ده سال می خولهد / که قوی گردد و به بلر آید.
۳ سه کلمه که با «سر» ترکیب شده باشد، پیدا کن و بنویس.

سر آغاز

سر سبز

سرکش

حالا آنها را در یک جمله مربوط به زمان آینده به کار ببر.

جمله

۵ جدول را کامل کن.

کلمه	آش	-ش
چمدان		چمدانش
خانه	خانه اش	
رایانه	رایانه اش	
جامدادی	جامدادی اش	

کلمه	ام	-م
مدرسه	مدرسه ام	
کتاب	کتابم	
سرزمین	سرزمینم	
مداد		

۶ کلمات ناقص را کامل کن.

ت ع عجب

با و فا

ناراج ست

۷ جملات زیر را با کلمات داده شده تغییر بده و دوباره بنویس.

الف: سارا پارسال دانش آموز ممتاز مدرسه بود. (سال آینده)

سال آینده سارا دانش آموز ممتاز مدرسه خواهد بود

ب: دانش آموزان، کتابخانه ی مدرسه را تمیز کردند. (امروز)

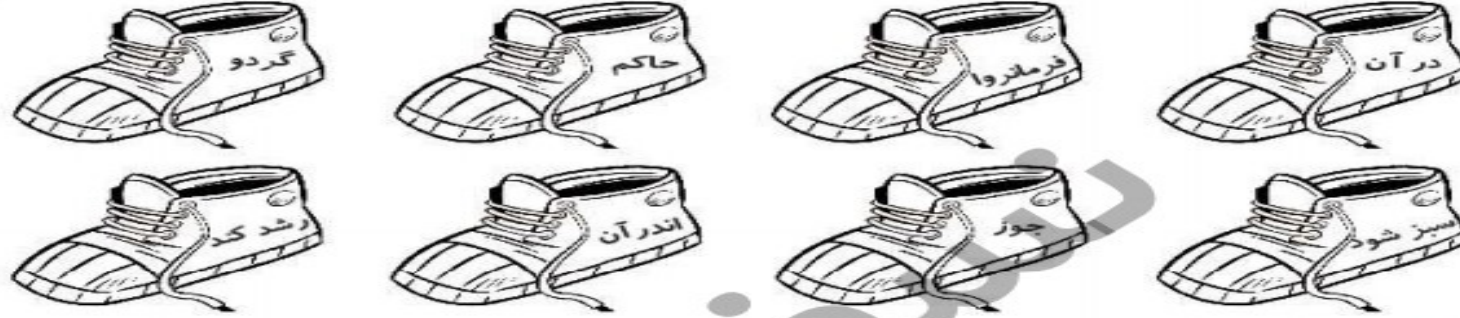
امروز دانش آموزان کتابخانه ی مدرسه را تمیز می کنند.

پ: مادر بزرگ ژاکت پشمی برای مریم می یافد. (سال گذشته)

سال گذشته مادر بزرگ ژاکت پشمی برای مریم بافت

۸ کفش‌ها را جفت کن و هر جفت را یک رنگ بزن.

۹ بیت زیر را کامل کن.

«دیگران ما بکاریم و

از بیت بالا چه می‌فهمی؟ آن را در دو خط بنویس.

۱۰ هر کدام از جملات زیر مربوط به چه زمانی است؟ جلوی آن بنویس.

الف: در کارهای خانه به مادرم کمک می‌کنم.

ب: امروز مدرسه تعطیل بود.

پ: فردا به باغ وحش خواهیم رفت.

ت: کتاب‌هایم در کتابخانه است.

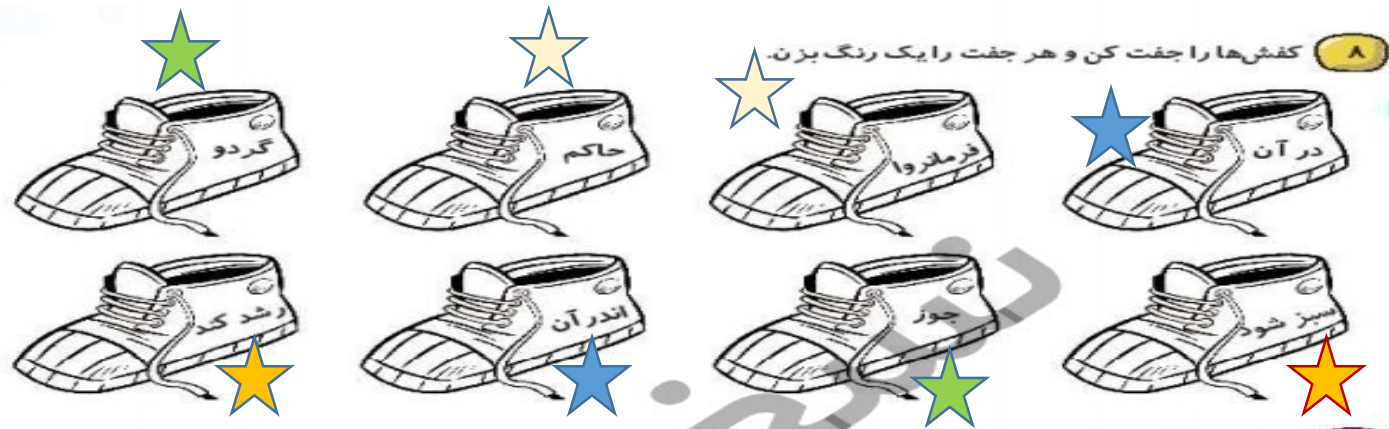
ث: تکالیفم را انجام دادم.

ج: غذایم زودی آماده خواهد شد.

۱۱ سه جمله مهم در مورد داستان «پری کوچولو» بنویس.

.....	جمله (۱)
.....	جمله (۲)
.....	جمله (۳)

۸ کفش‌ها را جفت کن و هر جفت را یک رنگ بزن.

و دیگران بخورند

کاشتند و ما خوردیم

۹ بیت زیر را کامل

«دیگر»

از بیت بالا چه می‌فهمی؟ آن را در دو خط بنویس.

به فکر راه حال آیندگان هم باشیم همان طور که گذشتگان به فکر ما بودند

۱۰ هر کدام از جملات زیر مربوط به چه زمانی است؟ جلوی آن بنویس.

الف: در کارهای خانه به مادرم کمک می‌کنم. حال

ب: امروز مدرسه تعطیل بود. گذشته

پ: فردا به باغ وحش خواهیم رفت. آینده

ت: کتاب‌هایم در کتابخانه است. حال

ث: تکالیفم را انجام دادم. گذشته

ج: غذا به زودی آماده خواهد شد. آینده

۱۱ سه جمله مهم در مورد داستان پری کوچولو، بنویس.

.....	جمله (۱)
.....	جمله (۲)
.....	جمله (۳)

۱۲ اگر تو به جای «پری کوچولو» بودی، با غریبه‌ها چگونه برخورد می‌کردی؟

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۱۳ با توجه به سوالات داده شده، پاسخ مناسب را انتخاب کن.

الف: در جمله‌ی زیر چند اشتباه املایی وجود دارد؟

«پیرمرد مشغول کندن زمین برای کاشتن دانه بود و فرمانروا به او گفت: مَتَنِجِ تَوَل می‌کشد تا دانه‌ی گردو تبدیل به درخت شود و عمر تو تمام می‌شود.»

۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴ (۳)

ب: جمله‌ی زیر با کدام فعل کامل می‌شود؟

بچه‌ها هفته‌ی آینده به دیدن کتابخانه‌ی ملی ایران

۱) خواهیم رفت ۲) خواهند رفت ۳) رفته‌اند ۴) خواهد رفت

پ: نویسنده‌ی داستان «پری کوچولو» چه کسی است؟

۱) شکوه قاسم‌نیا ۲) فاطمه سلحشور ۳) محمد میرکیانی ۴) مژگان بابامرندی

ت: کدام‌یک با بقیه متفاوت است؟

۱) شکر - شکر ۲) عالم - عالم ۳) باز - باز ۴) کرم - کرم

ث: کدام‌یک از کلمات زیر با «سر» معنا نمی‌دهد؟

۱) زمین ۲) بهار ۳) باز ۴) سبز

۱۲ اگر تو به جای «پری کوچولو» بودی، با غریبه‌ها چگونه برخورد می‌کردی؟

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

۱۳ با توجه به سؤالات داده شده، پاسخ مناسب را انتخاب کن.

الف: در جمله‌ی زیر چند اشتباه املايي وجود دارد؟

«پیرمرد مشغول کندن زمین برای کاشتن دانه بود و فرمانروا به او گفت: مدتی طول می‌کشد تا دانه‌ی
گرددو تبدیل به درخت شود و عمر تو تمام می‌شود.»

۳ (۴)

۱ (۳)

۲ (۲)

۲ (۱)

ب: جمله‌ی زیر با کدام فعل کامل می‌شود؟

بچه‌ها هفته‌ی آینده به دیدن کتابخانه‌ی ملی ایران

۳ (۴) خواهد رفت

۲ (۳) رفته‌اند

۲ (۳) خواهند رفت

۱ (۱) خولهم رفت

پ: نویسنده‌ی داستان «پری کوچولو» چه کسی است؟

۴ (۴) مژگان بابامرندی

۳ (۳) محمد میرکیانی

۲ (۲) فاطمه سلحشور

۱ (۱) شکوه قاسم‌نیا

ت: کدام یک با بقیه متفاوت است؟

۴ (۴) کرم - کرم

۳ (۳) باز - باز

۲ (۲) عالم - عالم

۱ (۱) شکر - شکر

ث: کدام یک از کلمات زیر با «سر» معنا نمی‌دهد؟

۴ (۴) مسجر

۳ (۳) باز

۲ (۲) بهار

۱ (۱) زمین

در متن زیر، فعل‌های مربوط به زمان آینده را پیدا کن و دور آنها خط قرمز بکش. و همچنین به سؤال‌ها پاسخ بده.

بچه‌های کلاس سوم با شور و شوق زیاد با یکدیگر در مورد اردوی فردا صحبت می‌کردند. بهاره گفت: چه خوب! فردا به گردش خواهیم رفت. سارا گفت: به نظرم بهتر است هر کس وسیله‌ای بیاورد تا با هم بازی کنیم. همه موافقت کردند. مریم گفت من راکت تنیس دارم، آن را همراه خود خواهم آورد. زهرا هم آمادگی خود را برای آوردن خوراکی اعلام کرد. هانیه گفت: من هم توپ دارم، برای بازی لازم می‌شود. همه بچه‌ها خوشحال بودند و هر کس مسئولیت چیزی را به عهده گرفت. فردا برای آن‌ها روز خوبی خواهد بود و از آن لذت خواهند برد.

الف: دانش‌آموزان برای چه کاری شور و شوق داشتند؟

ب: هانیه قرار بود چه کاری انجام دهد؟

پ: اگر تو در آن کلاس بودی برای اردو چه کار می‌کردی؟

در متن زیر، فعل‌های مربوط به زمان آینده را پیدا کن و دور آنها خط قرمز بکش. و همچنین به سؤال‌ها پاسخ بده.

بچه‌های کلاس سوم با شور و شوق زیاد با یکدیگر در مورد اردوی فردا صحبت می‌کردند. بهاره گفت: چه خوب! فردا به گردش خواهیم رفت. سارا گفت: به نظرم بهتر است هر کس وسیله‌ای بیاورد تا با هم بازی کنیم. همه موافقت کردند. مریم گفت من راکت تنیس دارم، آن را همراه خود خواهم آورد. زهرا هم آمادگی خود را برای آوردن خوراکی اعلام کرد. هانیه گفت: من هم توپ دارم، برای بازی لازم می‌شود. همه بچه‌ها خوشحال بودند و هر کس مسئولیت چیزی را به عهده گرفت. فردا برای آن‌ها روز خوبی خواهد بود و از آن لذت خواهند برد.

الف: دانش‌آموزان برای چه کاری شور و شوق داشتند؟

ب: هانیه قرار بود چه کاری انجام دهد؟

پ: اگر تو در آن کلاس بودی برای اردو چه کار می‌کردی؟

